

แผนการใช้ที่ดินตำบลลนากก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

สภานิติพัฒนาที่ดินมุกดาหาร สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 และสถานีพัฒนาที่ดินมุกดาหาร ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินมุกดาหาร ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินมุกดาหาร

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	4-1
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดมุกดาหาร	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร	2-6
2-3	จำนวนประชากร และครัวเรือน ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหารปี 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหารปี 2566	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร ปี 2566	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร	6-6
7-1	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-5
7-2	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568 – 2572)	7-9

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	2-2
2-2	สมุดลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดมุกดาหาร	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	6-8
7-1	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Mode)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

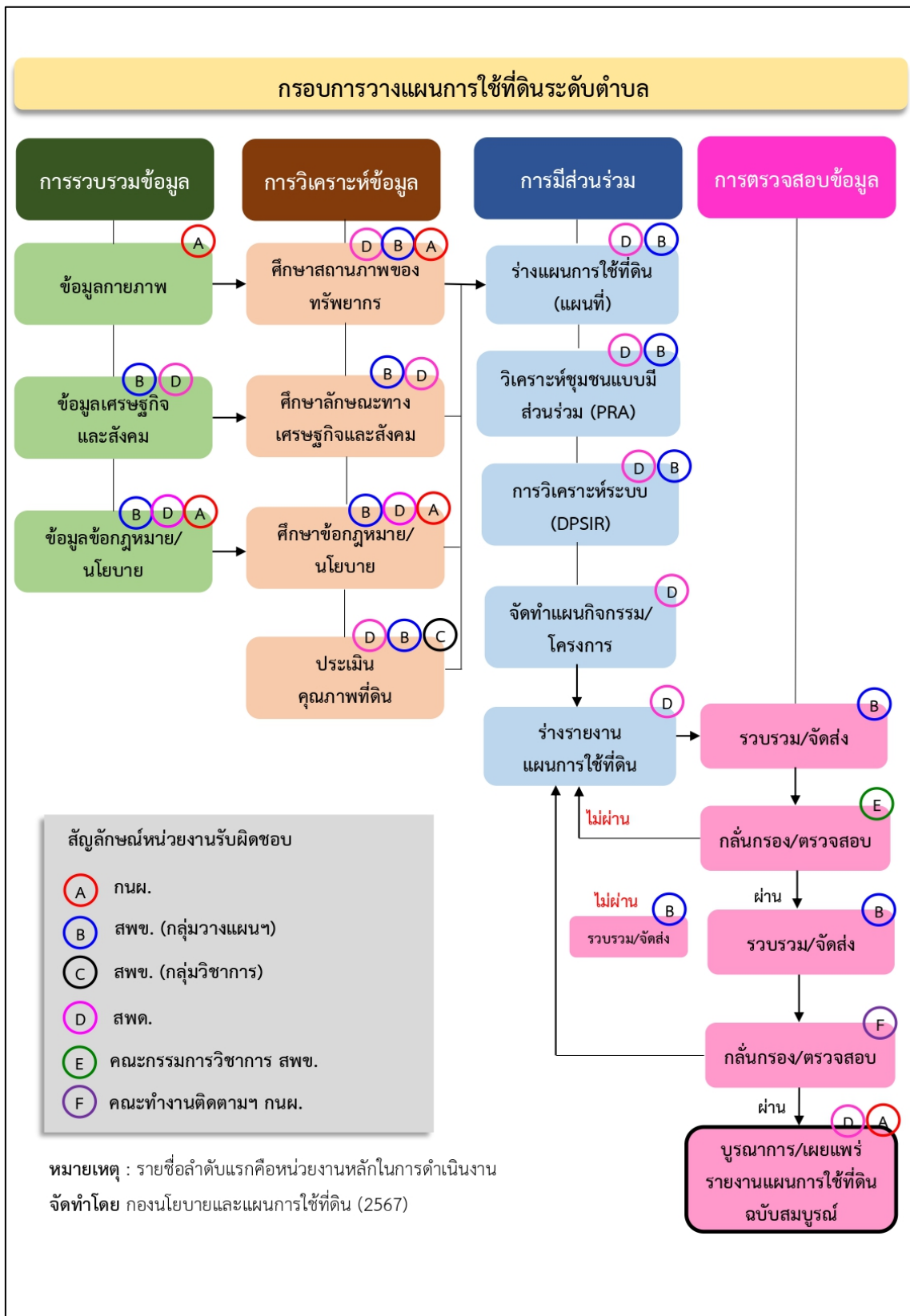
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินมุกดาหาร กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“การคมนาคมสะดวก มีรายได้ การศึกษามีคุณภาพ ชุมชนเข้มแข็ง การบริหารจัดการที่ดี”
(องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอนิคมคำสร้อย มีพื้นที่ประมาณ 51.16 ตารางกิโลเมตร หรือ 31,975 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลกกแดง อำเภอนิคมคำสร้อย ตำบลนาโสก อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลนิคมคำสร้อย ตำบลนาอุดม อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองแวง อำเภอนิคมคำสร้อย ตำบลดงเย็น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านนาออก	หมู่ที่ 8 บ้านด่านยาว
หมู่ที่ 2 บ้านกุดโง้ง	หมู่ที่ 9 บ้านโนนสวรรค์
หมู่ที่ 3 บ้านโนนสว่าง	หมู่ที่ 10 บ้านเกษตรสมบูรณ์
หมู่ที่ 4 บ้านนาสองเหมือง	หมู่ที่ 11 บ้านหนองบัวบาน
หมู่ที่ 5 บ้านน้ำเที่ยง	หมู่ที่ 12 บ้านศรีชมภู
หมู่ที่ 6 บ้านคลองสะอาด	หมู่ที่ 13 บ้านคำเชียงสา
หมู่ที่ 7 บ้านห้วยกอก	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดลูกคลื่นลอนชัน และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงระหว่าง 200-400 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เป็นส่วนหนึ่งของวนอุทยานดงบังอี มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองสะอาด ห้วยก้านเหลือง ห้วยบังอี ห้วยผาเงิน ห้วยมะแงง ห้วยหินลาด

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลนาบอก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 17.2 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,500.6 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 120 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 315.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 21 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดมุกดาหาร ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคมถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

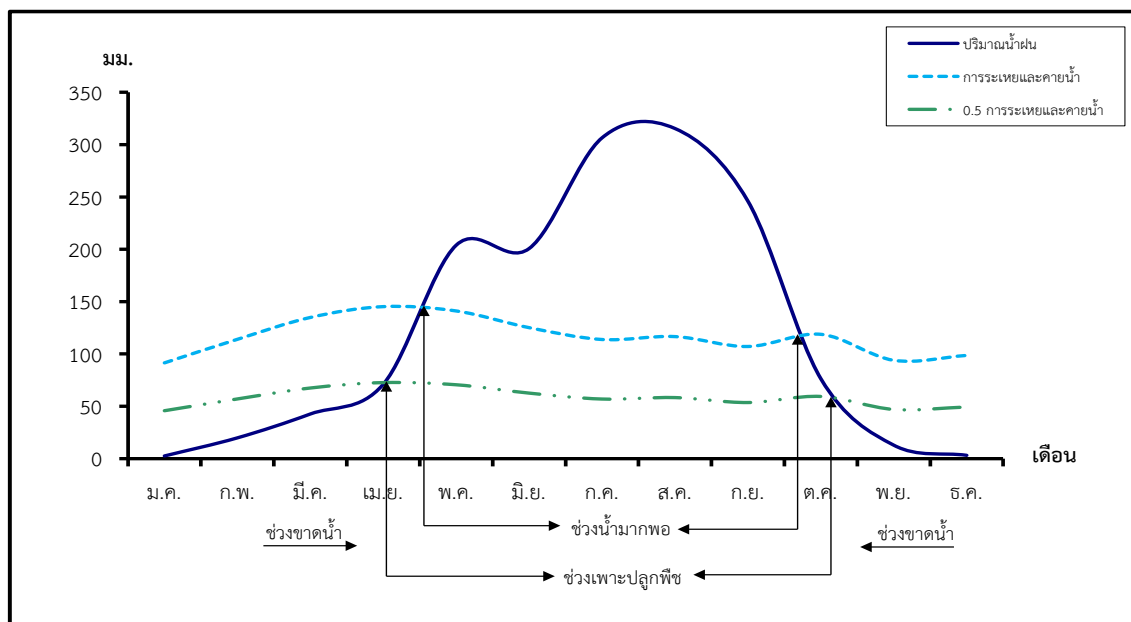
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดมุกดาหาร¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	17.2	30.8	23.0	67.0	2.5	1.6	91.5	2.5
ก.พ.	19.3	32.9	25.1	64.0	19.8	2.6	114.0	19.2
มี.ค.	22.8	35.3	28.1	62.0	42.6	5.0	134.9	39.7
เม.ย.	24.9	36.3	29.6	65.0	71.0	8.2	145.2	62.9
พ.ค.	25.4	35.1	29.3	74.0	203.9	15.8	141.1	137.4
มิ.ย.	25.4	33.8	28.8	78.0	200.7	15.4	125.1	136.3
ก.ค.	25.0	32.7	28.0	81.0	306.5	20.3	113.8	155.7
ส.ค.	24.8	32.3	27.7	84.0	315.4	21.3	116.6	156.5
ก.ย.	24.4	32.4	27.5	83.0	246.0	17.6	107.1	149.2
ต.ค.	22.9	32.3	26.8	76.0	76.3	8.4	118.7	67.0
พ.ย.	20.6	31.6	25.3	71.0	12.8	3.0	93.9	12.5
ธ.ค.	17.9	30.0	22.9	69.0	3.1	0.8	98.6	3.1
เฉลี่ย	22.6	33.0	26.8	72.8	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,500.6	120.0	1,400.3	942.0

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดมุกดาหาร

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,055 ไร่ หรือร้อยละ 6.42 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และถนน เป็นต้น

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 17,217 ไร่ หรือร้อยละ 53.86 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 7,519 ไร่ หรือร้อยละ 23.52 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+มันสำปะหลัง และนาร้าง

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 3,442 ไร่ หรือร้อยละ 10.77 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง และไร่ร้าง เป็นต้น

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 5,962 ไร่ หรือร้อยละ 18.65 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ไม้ยืนต้นผสม และยูคาลิปตัส เป็นต้น

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 164 ไร่ หรือร้อยละ 0.51 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ทูเรียน และกล้วย เป็นต้น

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 23 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก นาหญ้า และหวาย

6) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 96 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 10,994 ไร่ หรือร้อยละ 34.38 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 912 ไร่ หรือร้อยละ 2.85 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง คลองชลประทาน และบ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 797 ไร่ หรือร้อยละ 2.49 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ และพื้นที่ลุ่ม เป็นต้น

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,055	6.42
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	12	0.04
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,486	4.65
U300	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ ไร่	14	0.04
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	349	1.09
U405	ถนน	145	0.45
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	30	0.09
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	19	0.06
A	พื้นที่เกษตรกรรม	17,217	53.86
A100	นาไร่	22	0.07
A101	นาข้าว	7,466	23.35
A101+A204	นาข้าว+มันสำปะหลัง	26	0.08
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	5	0.02
A200	ไร่ไร่	56	0.18
A203	อ้อย	1,815	5.68
A204	มันสำปะหลัง	1,560	4.88
A204/A302	มันสำปะหลัง/ยางพารา	11	0.03
A301	ไม้ยืนต้นผสม	364	1.14
A301/A302	ไม้ยืนต้นผสม/ยางพารา	2	0.01
A302	ยางพารา	5,154	16.12
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	4	0.01
A302/A421	ยางพารา/ระกำ สละ	2	0.01
A302/A511	ยางพารา/หวาย	3	0.01
A303	ปาล์มน้ำมัน	122	0.38
A304	ยูคาลิปตัส	231	0.72
A305	สัก	60	0.19
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	20	0.06

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	17,217	53.86
A401	ไม้ผลผสม	132	0.41
A403	ทุเรียน	12	0.04
A405	มะพร้าว	1	-
A411	กล้วย	9	0.03
A411/A414	กล้วย/ฝรั่ง	1	-
A412	มะขาม	6	0.02
A414	ฝรั่ง	1	-
A422	มะนาว	2	0.01
A502	พืชผัก	15	0.05
A510	นาหญ้า	7	0.02
A511	หวาย	1	-
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	72	0.23
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	24	0.08
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	11	0.03
F	พื้นที่ป่าไม้	10,994	34.38
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	231	0.72
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	10,763	33.66
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	797	2.49
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	29	0.09
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	704	2.20
M201	พื้นที่ลุ่ม	23	0.07
M304	บ่อดิน	22	0.07
M405	พื้นที่ถม	19	0.06

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

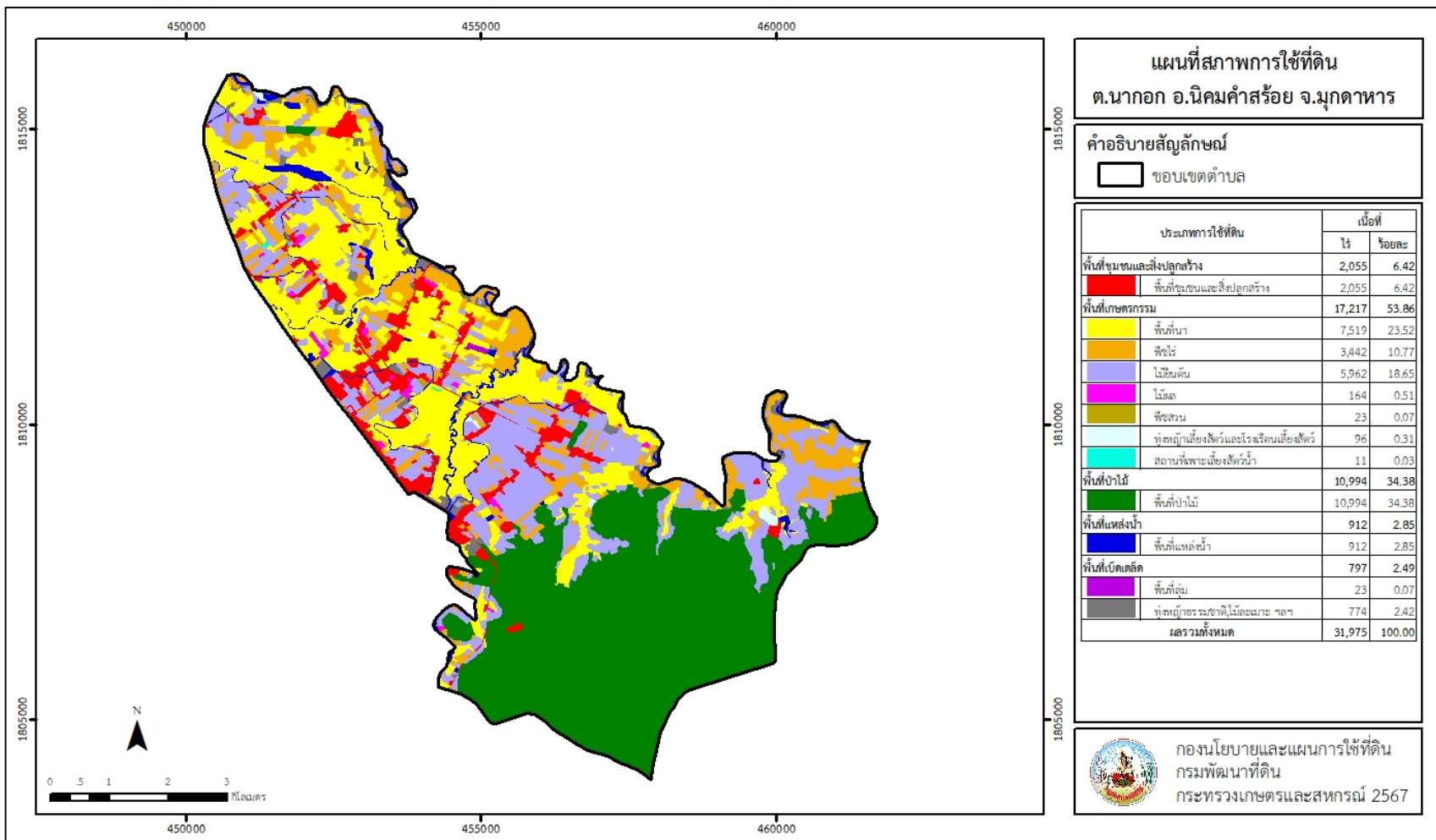
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	912	2.85
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	417	1.30
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	100	0.31
W201	อ่างเก็บน้ำ	70	0.22
W202	บ่อน้ำในไร่นา	142	0.45
W203	คลองชลประทาน	183	0.57
ผลรวมทั้งหมด		31,975	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (2567)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนาออก มีประชากรรวม 5,077 คน แยกเป็นชาย 2,531 คน เป็นหญิง 2,546 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 99 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,532 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 870 ครัวเรือน หรือร้อยละ 56.79 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 662 ครัวเรือน หรือร้อยละ 43.21 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลนาออก	1,532	2,531	2,546	5,077
หมู่ที่ 1 นาออก	163	252	259	511
หมู่ที่ 2 กุดโง้ง	25	51	28	79
หมู่ที่ 3 โนนสว่าง	96	160	163	323
หมู่ที่ 4 นาสองเหมือง	227	419	430	849
หมู่ที่ 5 น้ำเที่ยง	127	298	300	598
หมู่ที่ 6 คลองสะอาด	83	104	119	223
หมู่ที่ 7 ห้วยกอก	138	202	201	403
หมู่ที่ 8 ด่านยาว	184	306	295	601
หมู่ที่ 9 โนนสวรรค์	128	192	198	390
หมู่ที่ 10 เกษตรสมบูรณ์	157	195	189	384
หมู่ที่ 11 หนองบัวบาน	78	128	140	268
หมู่ที่ 12 ศรีชมภู	55	106	108	214
หมู่ที่ 13 คำเชียงสา	71	118	116	234

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,532	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	870	56.79
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	662	43.21

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 31,975 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,532 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 20.87 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 17,217 ไร่ หรือร้อยละ 53.86 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 19.79 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ปลูกไม้ยืนต้น และปลูกพืชไร่ โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 870 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ยางพารา อ้อย และมันสำปะหลัง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 199,916.73 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 64,485.73 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 130,477.66 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 42,087.26 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 69,439.07 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 22,398.47 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาออก อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลนาออก	136,545.84	26,035.66	22,324.02	15,011.21	199,916.73	64,485.73	130,477.66	42,087.26
หมู่ที่ 1 นาออก	114,491.53	37,805.08	16,923.73	18,667.80	187,888.14	70,607.64	93,938.05	35,301.56
หมู่ที่ 2 กุดโจ้ง	107,928.57	63,142.86	25,714.29	22,857.14	219,642.86	60,294.12	150,892.86	41,421.57
หมู่ที่ 3 โนนสว่าง	55,737.70	23,770.49	17,065.57	15,245.90	111,819.67	51,285.71	95,737.70	43,909.77
หมู่ที่ 4 นาสองเหมือง	61,668.57	36,645.71	26,658.29	20,302.86	145,275.43	51,360.00	48,314.29	17,080.81
หมู่ที่ 5 น้ำเที่ยง	100,598.13	26,084.11	13,449.53	17,436.45	157,568.22	47,626.55	52,167.21	15,768.05
หมู่ที่ 6 คลองสะอาด	127,019.23	54,461.54	13,576.92	13,134.62	208,192.31	61,862.86	167,375.00	49,734.29
หมู่ที่ 7 ห้วยกอก	92,580.65	24,532.26	18,924.73	18,397.85	154,435.48	57,221.12	108,440.86	40,179.28
หมู่ที่ 8 ด่านยาว	161,495.65	40,852.20	17,464.35	25,965.22	245,777.42	57,682.46	194,761.74	45,709.39
หมู่ที่ 9 โนนสวรรค์	111,976.47	31,052.94	19,811.76	16,120.00	178,961.18	47,095.05	118,736.47	31,246.44
หมู่ที่ 10 เกษตรสมบูรณ์	226,769.63	2,670.16	38,010.47	3,560.21	271,010.47	93,773.55	204,308.90	70,693.84
หมู่ที่ 11 หนองบัวบาน	111,475.41	27,131.15	16,163.93	16,385.25	171,155.74	58,002.78	133,522.95	45,249.44
หมู่ที่ 12 ศรีชมภู	213,500.00	0	29,120.00	5,600.00	248,220.00	89,287.77	182,240.00	65,553.96
หมู่ที่ 13 คำเชียงสา	299,660.71	982.14	16,696.43	1,821.43	319,160.71	91,656.41	233,392.86	67,025.64

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 6,998 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 4,063 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 1,199 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 6,816 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 2,583 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 1,234 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 19,908 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลนาออก มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,500.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลนาออก มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองสะอาด หนองหม้อดิน ห้วยก้านเหลือง ห้วยบังอี ห้วยผาเงิน ห้วยมะแงง และห้วยหินลาด

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยขี้เหล็ก

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลนาออก มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 8 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 12 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Lah-s1A ชุดดินละหานทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,098 ไร่ หรือร้อยละ 3.43 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Lah-fl-s1A ดินละหานทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,280 ไร่ หรือร้อยละ 4.00 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน St-s1A ชุดดินสีทน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 92 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 9 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Chp-s1A ชุดดินชุมพลบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,618 ไร่ หรือร้อยละ 5.06 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-1A ชุดดินเขมราฐ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 613 ไร่ หรือร้อยละ 1.92 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-fl-s1A/csub ดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และดินล่างพบชั้นดินเหนียว มีเนื้อที่ 138 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-s1B ชุดดินปักธงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,980 ไร่ หรือร้อยละ 21.83 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm-s1A/b ดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 1,977 ไร่ หรือร้อยละ 6.18 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Pu-s1B ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,517 ไร่ หรือร้อยละ 17.25 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Pu-gm-sIB/b ดินภูเขาที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีค่านา มีเนื้อที่ 61 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sIC-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินภูเขา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อที่ 437 ไร่ หรือร้อยละ 1.37 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sIC-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อที่ 1,628 ไร่ หรือร้อยละ 5.09 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 10,307 ไร่ หรือร้อยละ 32.24 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 229 ไร่ หรือร้อยละ 0.72 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 2,065 ไร่ หรือร้อยละ 6.46 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินภูพานกับที่ดินหินพื้นโล่ (Pu-RC) และหน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโล่ (Wk-RC)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

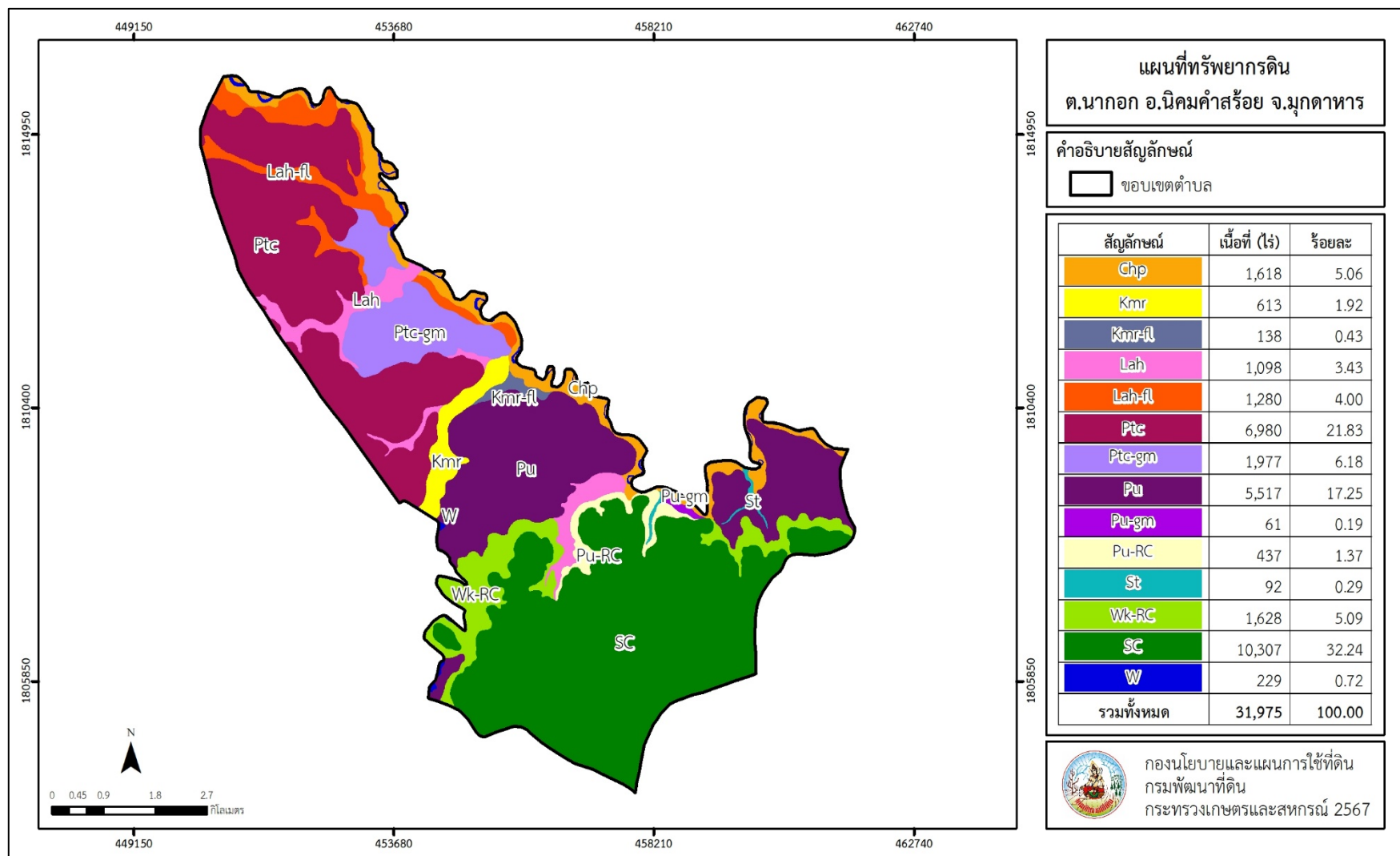
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Chp-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-7.0	<2	-	1,618	5.06
Kmr-lA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	613	1.92
Kmr-fl-sIA/csub	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	138	0.43
Lah-sIA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,098	3.43
Lah-fl-sIA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,280	4.00
Ptc-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	6,980	21.83
Ptc-gm-sIA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,977	6.18
Pu-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	5,517	17.25
Pu-gm-slB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	61	0.19
Pu-sIC-RC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	437	1.37
St-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	92	0.29
Wk-sIC-RC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,628	5.09
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,307	32.24
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	229	0.72
รวมทั้งหมด											31,975	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนากอก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลนากอก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลนาออก คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) ขาดองค์ความรู้ด้านการเกษตร
- 4) ดินตื้น
- 5) กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลนาออก มีความต้องการ 5 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) องค์ความรู้ทางด้านเกษตร
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) ต้องการมีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินถูกต้องตามกฎหมาย
- 5) สนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านการเกษตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) โรคและแมลง
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ถูกวิธี
- 2.3) แก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ความเข้มแข็งของเกษตรกร
- 3.3) ราคาผลผลิตตกต่ำ

3.4) ราษฎรเรียกร้องสิทธิในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเงินจากตะกอน

4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง

4.3) รายได้น้อย

4.4) เกษตรกรขาดความรู้และความเข้าใจการทำเกษตรตามหลักวิชาการ

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

5.1) คุรับน้ำขอบเขา

5.2) บ่อดักตะกอน

5.3) ฝายชะลอน้ำ

5.4) คันดิน

5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

5.6) ปฏิรูปที่ดิน

5.7) จัดที่ดินโดย คทช.

พื้นที่ราบ

5.8) จัดรูปแปลงนา

5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.10) บ่อน้ำไร่นา

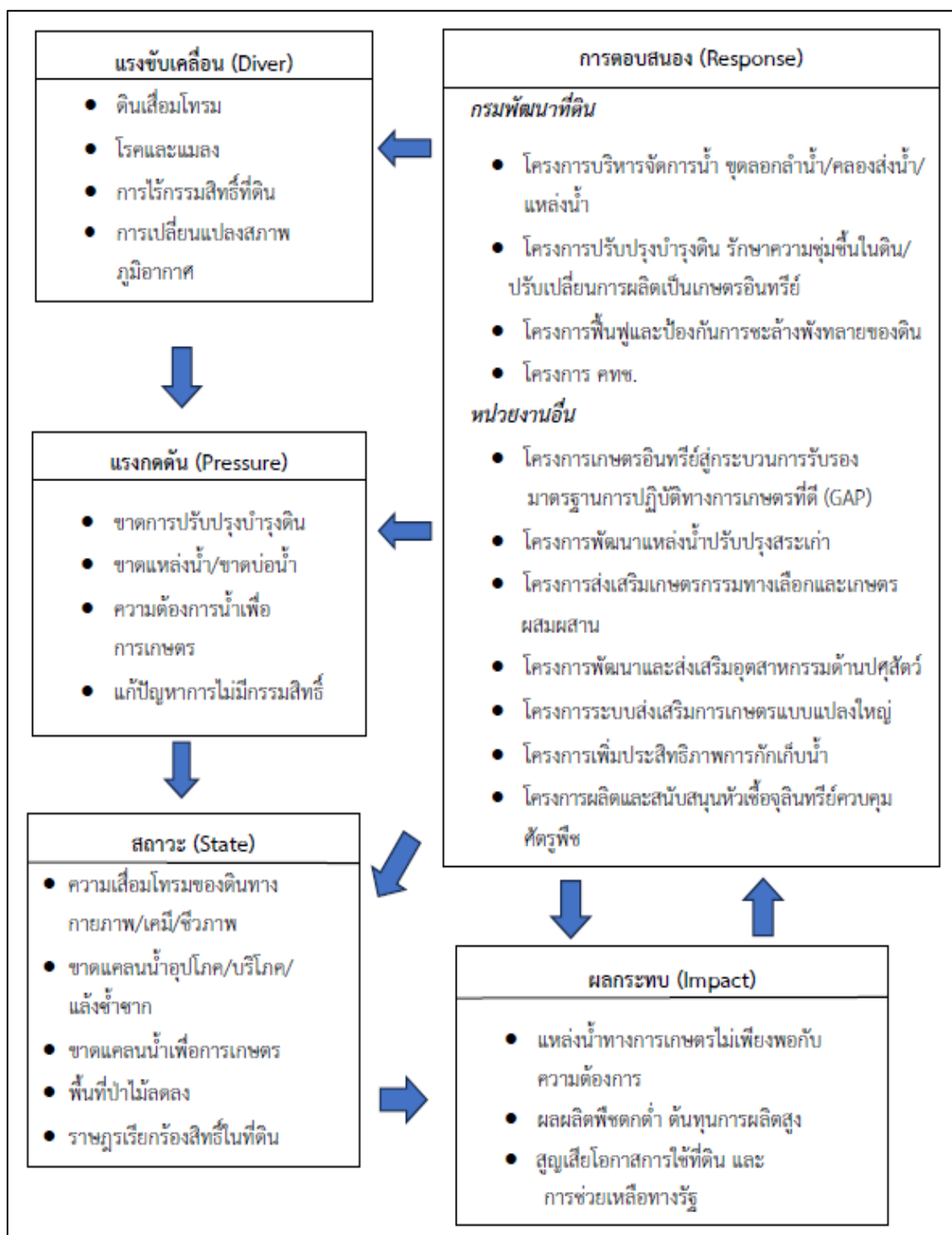
5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4 - 1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนากก อําเภอนิคมน้ําจืด จังหวัดมุกดาหาร

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าว

- ข้าวนาปี - พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม และจะปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว เช่น มะเขือ พริก กะเพรา โหระพา ข่า ตะไคร้ สารแหน่ ถั่วพุ่ม ผักชีฝรั่ง ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนกรกฎาคม

- ข้าวนาปรัง เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกในพื้นที่ที่มีชลประทาน เริ่มปลูกช่วงเดือนมกราคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตหลังปลูกประมาณ 3 เดือน ประมาณช่วงเดือนมีนาคม

2) ยางพารา ส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม ส่วนมากปลูกในพื้นที่ดอน มีความลาดชัน และมีหน้าดินลึก

3) อ้อยโรงงาน เกษตรกรมีวิธีการปลูกขึ้นกับลักษณะพื้นที่

3.1) อ้อยข้ามแล้งหรืออ้อยปลายฝน เหมาะสมปลูกในดินร่วนปนทรายโดยอาศัยความชื้นที่สะสมไว้จากฤดูฝน ปลูกช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน จะเลือกปลูกระหว่างอ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง

3.2) อ้อยชลประทานหรืออ้อยน้ำเสริม เหมาะสมปลูกในดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวโดยอาศัยการให้น้ำเสริมเพื่อช่วยให้อ้อยงอกและเติบโตจนเข้าสู่ฤดูฝน ปลูกช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

3.3) อ้อยต้นฝน เหมาะสมปลูกในดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียว โดยอาศัยความชื้นจากฝนช่วงแรกที่ตก ต้องเตรียมดินและซักร่องรอฟน ปลูกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเดือนมิถุนายน

4) มันสำปะหลัง เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝน และมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยว 10 – 12 เดือน

5) ปาล์มน้ำมัน เกษตรกรปลูกในช่วงฤดูฝน ทั้งในที่ราบ พื้นที่ลาดชัน ยกทรงและขุดคูปลูกในพื้นที่ลุ่ม เหมาะปลูกในดินร่วน และดินร่วนปนเหนียว

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พืชที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน (Erosion)												
มัน สำปะหลัง												
อ้อยโรงงาน												
พื้นที่ปัญหาแล้งซ้ำซาก												
มัน สำปะหลัง												
อ้อยโรงงาน												
ยางพารา												
ข้าว												
พื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ของดิน (ดินตื้น)												
มัน สำปะหลัง												
อ้อยโรงงาน												
ยางพารา												
ข้าว												
พื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ของดิน (ดินทราย)												
พืชผัก-ข้าวนา ปี	พืชผัก						ข้าวนาปี					
มัน สำปะหลัง												
อ้อยโรงงาน												
ยางพารา												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1 การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2 ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3 ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1 สภาวะการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2 ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว อ้อย ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน เงาะ มังคุด ลำไย และสับปะรด

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอเนินกุ่มคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนาออก อำเภอเนินกุ่มคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

หน่วยที่ดิน	ข้าว	อ้อย	ยางพารา	มันสำปะหลัง	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	เงาะ	มังคุด	ลำไย	สับปะรด
Chp-sIA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Kmr-fl-sIA/csub	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Kmr-lA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Lah-fl-sIA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Lah-sIA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Ptc-gm-sIA/b	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Ptc-sIB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pu-gm-sIB/b	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Pu-sIB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pu-sIC-RC	S3ewo	S2ens	S2ns	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens
St-sIA	S2s	S2os	S3o	N	S2os	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o
Wk-sIC-RC	S3ewo	S3r	S3r	S3r	N	N	N	N	N	S2erns

หมายเหตุ: ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

z = สารพิษ

x = การมีเกลือมากเกินไป

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรม และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 10,057 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.45 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 8,621 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 26.96 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 87 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าที่มีสภาพเป็นป่าไม้ร้าง หรือทุ่งหญ้า หรือเป็นป่าที่ไม่มีไม้ค่าขึ้นอยู่เลย หรือมีไม้มีค่าลักษณะสมบูรณ์เหลืออยู่เป็นส่วนน้อยและปานนั้น ยากที่จะฟื้นคืนตามธรรมชาติได้

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 1,349 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.22 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 15,853 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 49.59 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะไม้ยืนต้น และไม้ผลได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีเนื้อที่ 2,040 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.39 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 961 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.01 ของเนื้อที่ตำบล

(3) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 1,001 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.13 ของเนื้อที่ตำบล

(4) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดินซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการมีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 6,109 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 19.11 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 202 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ตำบล

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 561 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.76 ของเนื้อที่ตำบล

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีเนื้อที่ 5,544 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.33 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 677 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 62 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ มะพร้าว

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 3,346 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 10.46 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 1,446 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.52 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

4) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขื่อน้ำอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีเนื้อที่ 1,308 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.09 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 512 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.60 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ มะพร้าว

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 582 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.82 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 205 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.64 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง

5) เขตประมง มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

6) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 52 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าเนเปียร์

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,058 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.43 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,009 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.28 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 908 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.84 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 516 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 392 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 816 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.55 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,283 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.14 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือ ปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมชั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	10,057	31.45
1) เขตป่าไม้สมบูรณ์	8,621	26.96
2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	87	0.27
3) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	1,349	4.22
2. เขตเกษตรกรรม	15,853	49.59
1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี	2,040	6.39
(1) เขตปลูกไม้ผล	75	0.24
(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น	961	3.01
(3) เขตปลูกพืชไร่	1,001	3.13
(4) เขตปลูกพืชทางเลือก	3	0.01
2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)	6,898	21.58
(1) เขตทำนา	6,109	19.11
(2) เขตปลูกไม้ผล	19	0.06
(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	202	0.63
(4) เขตปลูกพืชไร่	561	1.76
(5) เขตปลูกพืชทางเลือก	7	0.02
3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	5,544	17.33
(1) เขตทำนา	677	2.12
(2) เขตปลูกไม้ผล	62	0.19
(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	3,346	10.46
(4) เขตปลูกพืชไร่	1,446	4.52
(5) เขตปลูกพืชทางเลือก	13	0.04
4) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	1,308	4.09
(1) เขตทำนา	512	1.60
(2) เขตปลูกไม้ผล	9	0.03
(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	582	1.82
(4) เขตปลูกพืชไร่	205	0.64

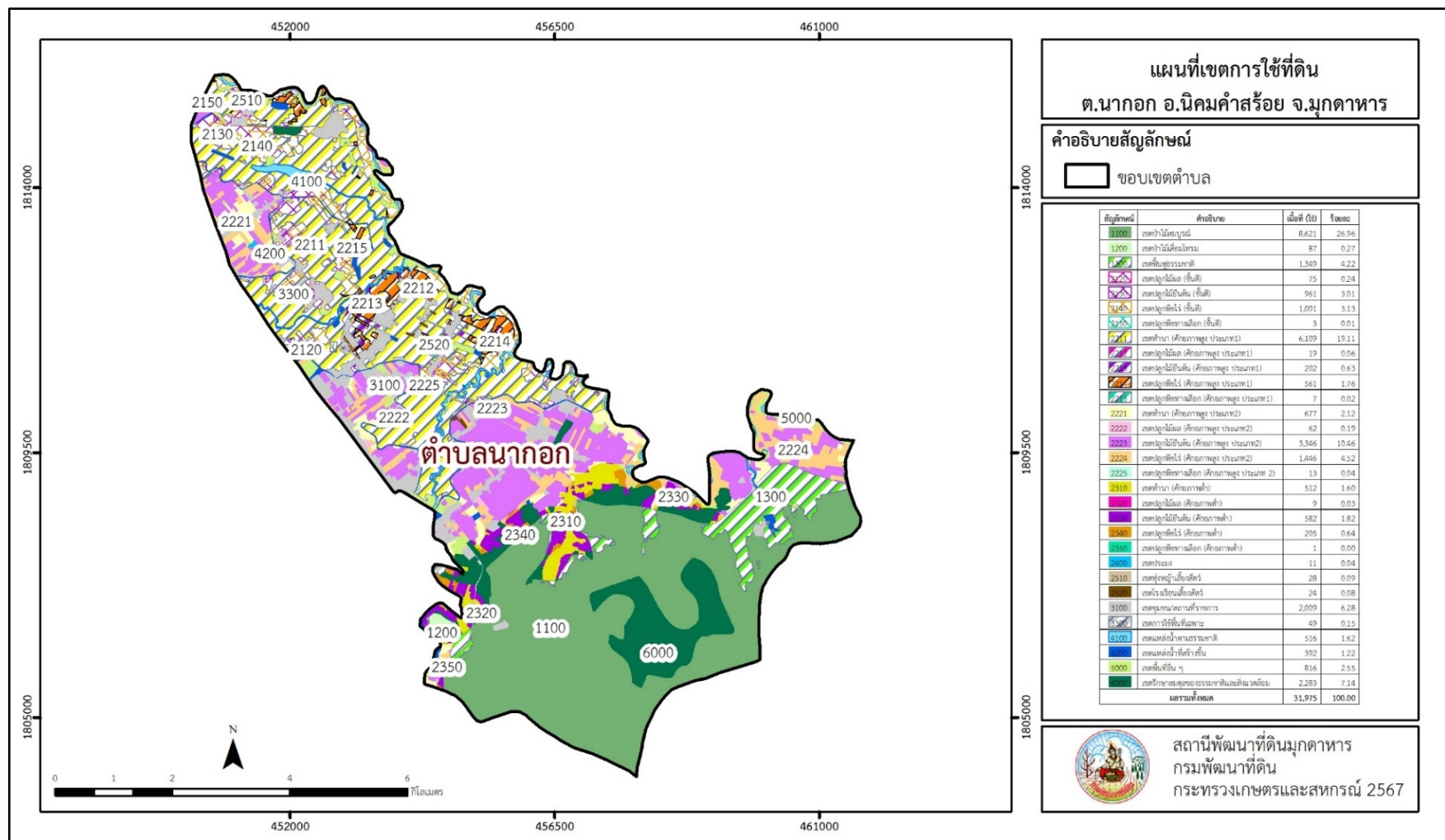

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
5) เขตประมง	11	0.03
6) เขตปศุสัตว์	52	0.17
(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	28	0.09
(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	24	0.08
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,058	6.43
1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,009	6.28
2) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	49	0.15
4. เขตแหล่งน้ำ	908	2.84
1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	516	1.62
2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	392	1.22
5. เขตพื้นที่อื่นๆ	816	2.55
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,283	7.14
ผลรวมทั้งหมด	31,975	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านซ่ง ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านซ่ง เพื่อมีมติให้ ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยง สู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินมุกดาหาร เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่ กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินมุกดาหาร นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร ให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7 - 1)

เขตเกษตรกรรม

(1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (1.6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (1.9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

(2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ ลุ่ม-ดอน
- (2.3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตร

ที่ไม่เหมาะสมเพื่อทำเกษตรแบบผสมผสาน (Agri-map)

(3) พื้นที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

(3.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมุกดาหาร/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมุกดาหาร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาลและระบบการกระจายน้ำในไร่นาพลังงานแสงอาทิตย์ (สำนักงานพลังงานจังหวัดมุกดาหาร และสำนักงานจังหวัดมุกดาหารมุกดาหาร)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมุกดาหาร)

ส่งเสริม/สนับสนุนการเลี้ยงปลา (สำนักงานประมงจังหวัดมุกดาหาร)

7.3.2 แหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดมุกดาหาร)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดองค์ความรู้ด้านการเกษตร การปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลนาออก กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลนาออก ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาขาดองค์ความรู้ด้านการเกษตร และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

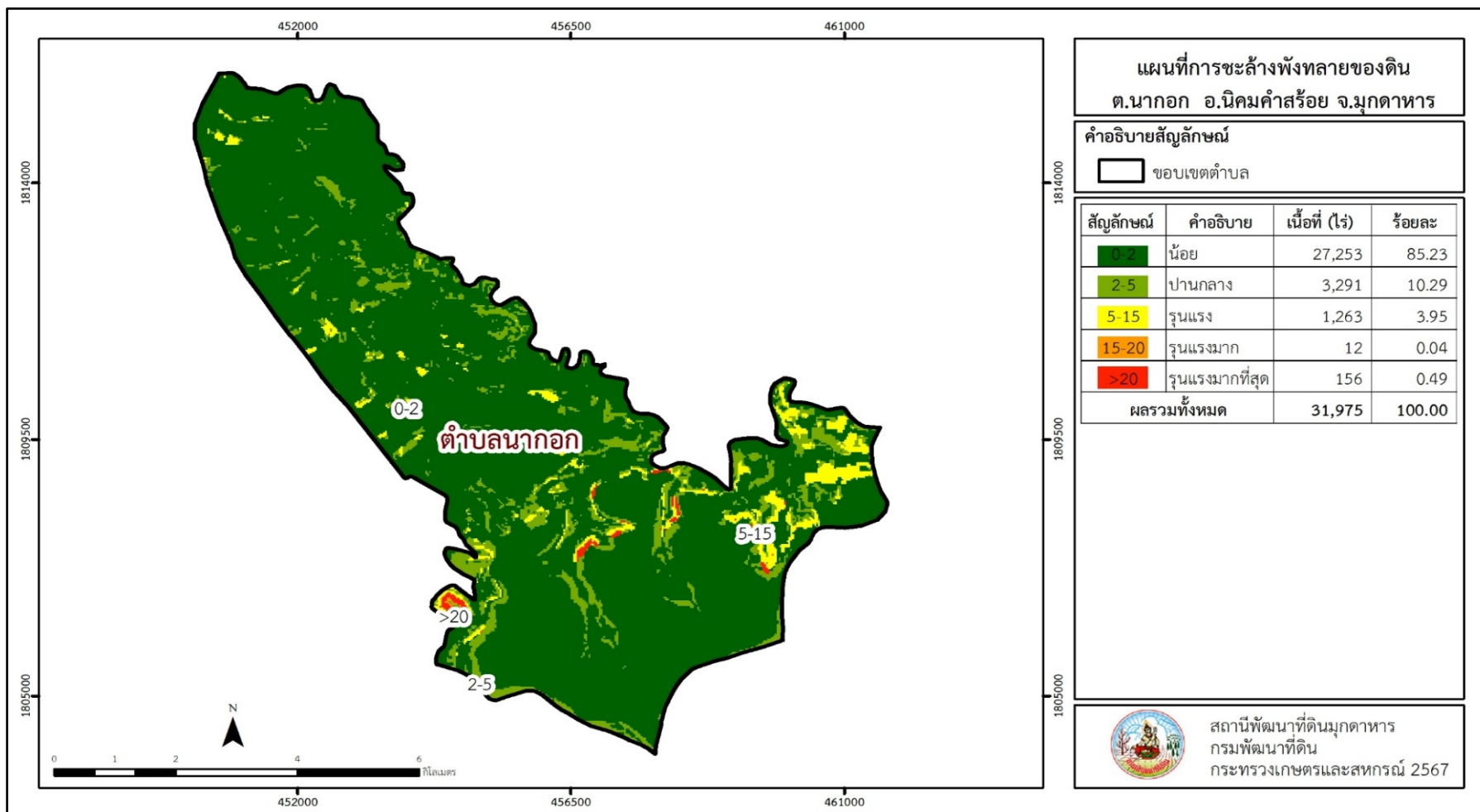
ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ขาดความรู้การจัดการดิน โดยในพื้นที่ตำบลนาออก ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวน ด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของดินตื้น มีผลมาจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดเงิน และการที่ประชากรเพิ่มขึ้น และเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบล การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,757,500
1.1 เขตพื้นที่นา เนื้อที่ 7,928 ไร่	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	15,000
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,213 ไร่	1.2 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	150,000
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 165 ไร่	1.3 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,487,500
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,091 ไร่	1.4 จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	1,232,500
1.5 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 23 ไร่	1.5 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	210,000
1.6 เขตประมง เนื้อที่ 11 ไร่	1.6 ส่งเสริมการปรับปรุงแก้ไขพื้นที่ดินกรด	7,500
	1.7 จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	475,000
	1.8 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	180,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	4,360,000
	2.1 รมรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,860,000
	2.2 โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	2,500,000
	3. การบริหารจัดการน้ำ	555,000
	3.1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	555,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,575,500
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	4,360,000
	3. การบริหารจัดการน้ำ	550,000

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตพื้นที่นา เนื้อที่ 7,298 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,213 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 165 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,091 ไร่ 1.5 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 23 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 4) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 5) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 6) โครงการพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 8) โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก) 9) โครงการเกษตรอินทรีย์สู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 11) โครงการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1. เขตเกษตรกรรม</p> <p>1.1 เขตพื้นที่นา เนื้อที่ 7,298 ไร่</p> <p>1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,213 ไร่</p> <p>1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 165 ไร่</p> <p>1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,091 ไร่</p> <p>1.5 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 23 ไร่</p>	<p>การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต</p> <p>1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)</p> <p>2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)</p> <p>3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด)</p> <p>4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด)</p> <p>5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)</p> <p>6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด)</p> <p>7) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร เครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)</p> <p>8) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเกษตรจังหวัด)</p> <p>9) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกและเกษตรผสมผสาน (สำนักงานเกษตรจังหวัด)</p> <p>10) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)</p> <p>11) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)</p> <p>12) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)</p> <p>13) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)</p>

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	8) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 9) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 10) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 11) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี
2. เขตประมง เนื้อที่ 11 ไร่	1) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน)
3. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 52 ไร่	1) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านปศุสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
4. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 908 ไร่	1) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลนาออก อำเภอ尼คมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572			
													3,697,500			
1. การปรับปรุงบำรุงดิน																
เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตพื้นที่นา เนื้อที่ 7,298 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,213 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 165 ไร่ 1.4 ไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,091 ไร่ 1.5 เขตพืชทางเลือก เนื้อที่ 24 ไร่ 1.6 เขตประมง เนื้อที่ 11 ไร่ 1.7 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 52 ไร่	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	200	200	200	200	200	1000	3000	3000	3000	3000	3000	15000	พต.	
	1.2 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1000	1000	1000	1000	1000	5000	15000	15000	15000	15000	15000	75000	พต.	
	1.3 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297500	297500	297500	297500	297500	1487500	พต.	
	1.4 จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	246500	246500	246500	246500	246500	1232500	พต.	
	1.5 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	43750	43750	43750	43750	35000	210000	พต.	
	1.6 ส่งเสริมการปรับปรุงแก้ไขพื้นที่ดินกรด	ไร่	300	350	250	300	300	1500	4500	5250	3750	4500	4500	22500	พต.	
	1.7 จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	50	50	50	50	50	250	95000	95000	95000	95000	95000	475000	พต.	
	1.8 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	100	100	100	100	200	600	30000	30000	30000	30000	60000	180000	พต.	
														4,360,000		
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน															
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	300,000	350,000	250,000	300,000	350,000	1,550,000	360,000	420,000	300,000	360,000	420,000	1,860,000	พต.	
	2.2 โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	2,500,000	พต.	
														555,000		
	3. การบริหารจัดการน้ำ															
	3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	5	5	5	5	30	185,000	92,500	92,500	92,500	92,500	555,000	พต.	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิง. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop_1 มีนาคม 2567.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก, .2567. แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – 25670) . แหล่งที่มา : <https://nakok.org/storage/uploads/170435498168.pdf> . 1 ตุลาคม 2567.

กรมพัฒนาที่ดิน

LAND DEVELOPMENT DEPARTMENT

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Call Center 1760